

Gemeente
Amsterdam

Op weg naar een landschapsvisie Amsterdam

stand van zaken november 2018

Marja van Nieuwkoop

Landschap is versnipperd

- **Sectoraal beleid:** recreatieschappen, Natuur Netwerk Nederland, landbouw, landschapselementen, agrarisch natuurbeheer, stelling Amsterdam, Beemster, Hollandse Waterlinie, Groene Hart, vrijwillig landschapsbeheer
- **Veel beschermingsregimes:** NNN, Natura 2000, bufferzones, geluidcontouren Schiphol-industrie-wegen, bodem-, grondwater- en stiltegebieden, weidevogelleefgebieden
- **Veel actoren, rollen en grondeigenaren:** provincie, gemeenten, Staatsbosbeheer, recreatie Noord-Holland, waterschappen, waterleidingbedrijven, Rijkswaterstaat, bedrijven (Schiphol, Prorail, Tennet), projectontwikkelaars, boeren, burgers
- **Veel bestuurlijke overleggen:** MRA, Twiske/Waterland, Spaarnwoude, Groengebied Amstelland, Markermeer/IJmeer, Markermeerdijken, Laag Holland, Amstelscheg, Diemerscheg, Gooi en Vechtstreek, Goois Natuurreservaat

| 2

Dit overzicht is bedoeld om duidelijk te maken dat het landschap op allerlei niveaus versnipperd is en het een onoverzichtelijke warboel is. De essentiële boodschap is: **het is voor u en voor de ander bestuurders erg lastig is om effectief te sturen.**

Geef a.u.b. alleen maar aan dat het veel is, benoem niet alles wat hier staat, maar alleen de vet gedrukte woorden: veel sectoraal beleid, veel beschermingsregimes, veel actoren en veel bestuurlijke overleggen.

Terwijl er grote & urgente vraagstukken zijn...

- Toenemende druk door verstedelijking
- Verduurzamen landbouw
- Bodemdaling veenweiden
- Achteruitgang biodiversiteit
- Energietransitie
- Klimaatverandering
- Toerisme

Waar
schuren de
opgaven?

En wat is de
samenhang
?

13

Twee van deze thema's kunnen door u toegelicht worden: verstedelijking en energietransitie. Deze vormen een opstap naar uw adagium **Eerst inhoud, dan vorm**.

Verstedelijking:

De toenemende druk door verstedelijking veroorzaakt een stijging van recreatie in het hele landschap. Hoe gaan we daar mee om?

En hoe verhouden de recreatiegebieden zich tot recreatie in het landschap daar buiten? Er wordt immers ook gerecreëerd in de duinen, de bossen, de heidevelden en in het boerenland-denk alleen maar aan de hoeveelheid fietsers.

Op het thema recreatie in het totale landschap is dus geen samenhangende overheidssturing en dat kan tot gevolg hebben dat bijvoorbeeld de route-voorzieningen buiten de recreatiegebieden achter blijven.

Zonder antwoord op de vraag hoe en waar we welke recreatie willen faciliteren is het raar om besluiten te nemen over de organisatiestructuur van de recreatieschappen.

De toenemende druk door verstedelijking kan uitplaatsing van functies naar het landschap veroorzaken. In diverse Amsterdamse ontwikkelprojecten is onvoldoende ruimte om te voldoen aan de sportnorm. De oplossing die daarvoor wordt geopperd is het realiseren van extra sportvelden aan de stadsranden. Dit kan beschouwd worden als het afsnoepen van de omvang van het landschap: sportvelden zijn verhard en gaan gepaard met kantines/kleedruimtes en parkeerterreinen. Als Amsterdam dit zou doen dan dreigen we ongeloofwaardig te worden in het gesprek met regiopartners over het belang van het landschap. **Amsterdam moet zichzelf beleidsregels opleggen om het landschap te ontzien.**

De energietransitie roept vragen op als: hoeveel opwekking situeren we in de stad en de bedrijventerreinen? Waar in het landschap situeren we de restant-opgave voor zonneakkers en windmolens? Welke randvoorwaarden en kwaliteitseisen stellen we aan bovengrondse energiedistributie-lijnen? **Ook bij dit thema is evident dat de inhoud eerst bepaald moet zijn voordat we een organisatievorm kiezen.**

Deze opgaven doen alle een claim op het landschap. Duidelijk is dat het niet allemaal overal gaat. Op die inhoudelijke samenhang en eventuele inhoudelijke schuring moet regie plaats vinden. Daarvoor is het nodig dat we eerst grip krijgen op die samenhang en die schuring.

✖ ✖ ✖ Lopende trajecten

- Provincie verkent andere organisatie recreatieschappen
- Spaarnwoude stelt visie op
- MRA deelregio's verkennen de verhouding grote opgaven - landschapskwaliteiten (gebiedsateliers)
 - input voor omgevingsvisies gemeenten (en nieuw Ontwikkelbeeld MRA?)
 - grof investeringsprogramma op MRA-schaal.
- MRA verkent vorming landschapsfonds
 - inventarisatie bestaande landschapsmiddelen
 - dealmaker

14

Achtergrond:

Deze sheet is bedoeld om aan te geven dat u bekend bent met de belangrijkste lopende trajecten en de toehoorders te betrekken. Zij zijn immers deelnemer aan een of meer trajecten zullen zich misschien afvragen hoe e.e.a. samenhangt. Daar gaat u aan het eind van uw presentatie op in.

De MRA deelregio's gaan gebiedsateliers houden: een serie van twee per deelregio. Deze ateliers zijn verkennend, maar vormen aanleiding voor nieuwe beleid, zoals in de gemeentelijke omgevingsvisies en mogelijk ook in een nieuw ontwikkelingsbeeld voor de MRA. De ateliers moeten ook een grof investeringsprogramma voor het landschap opleveren, op MRA schaalniveau. Dat is bedoeld als input voor het Landschapsfonds-traject.

Het traject Landschapsfonds heeft tot op heden een concept-inventarisatie van nu beschikbare landschapsmiddelen opgeleverd: veel kleine potten met specifieke doelen, die worden ingezet door veel verschillende partijen. En de dealmaker (Job Cohen) start rond de jaarwisseling.

Wat wil Amsterdam? Landschapsvisie

- Landschap vanuit *samenhang* benaderen
- Vanuit de wens *compact te verstedelijken* en vanuit besef dat ruimte in landschap *schaars* is, bepalen welke *functies* het landschap bij voorkeur gewenst zijn voor de stadsbewoner.
- Bepalen wat in stad thuishoort en wat in landschap
- Waar in het landschap passen de gewenste functies passen
- Welke kwaliteit willen we realiseren?
- Vanuit adagium 'eerst inhoud, dan vorm'

15

Compact verstedelijken doen we door de stad verder te verdichten. Critici zullen aanvoeren dat IJburg-2 een uitleglocatie is (wat inhoudelijk klopt), maar daar over heeft Amsterdam besloten dat dit de laatste uitleglocatie is.

De discussie over landschap gaat ook vaak over kwantiteit versus kwaliteit. Inmiddels is de hoeveelheid onaangetast landschap in de MRA schaars aan het worden. De ruimte die in het landschap beleefbaar is, kun je maar éénmaal weggeven en dat vraagt om bezinning. Beter zuinig zijn dan weggeven, zeker als het landschap met hoge cultuurhistorische- en hoge natuurwaarden is. Die worden in een rapport van de provinciale adviseur ruimtelijke kwaliteit 'prachtlandschappen' genoemd.

Het landschap heeft niet overal de gewenste kwaliteit, denk bijvoorbeeld aan het eentonige grasland zonder weidevogels dat je meer en meer ziet (ook in Waterland) of aan snippers landschap tussen infrastructuur, zoals in de Diemerscheg. Onze inzet is daarom gericht op **omvang** van landschap en op **kwaliteit** van landschap.

Wat moet Landschapsvisie doen?

- Sturen op eigen handelen
- Sturen op samenwerking met anderen (inzet!):
 - Buurgemeenten
 - Deelnemers recreatieschappen
 - MRA
 - Maatschappelijke actoren
- Sturen met behulp van:
 - Ambitie*
 - Uitgangspunten*
 - Beleidsmatig afwegingskader (voor initiatieven)
 - Landschapsagenda Amsterdam*

Ambitie

- Duurzaam gebruik van landschap
- Met de stad verbonden landschap
- Landschap van hoge kwaliteit
- Amsterdam neemt zijn verantwoordelijkheid

Uitgangspunten 1-3

- Respect voor wilde dieren & planten en cultuurhistorie
Oog voor mensen én biodiversiteit. Niet alleen de toekomstwaarde, maar ook de geschiedenis van belang.
- Duurzaamheid leidmotief
De 'voorraad' landschap is schaars. Niet opbranden veenbodem. Veranderingen liefst omkeerbaar. Circulair gebruik.
- Stad en land horen bij elkaar
Gezonde compacte stad omvat goed landschap. Groene 'bloedsomloop' van buurtgroen tot landschap. Bereikbaar landschap.

Uitgangspunten 4 en 5

- Toenemende concentraties met duidelijke grens
Rood wordt roder (met groene stippen!), groen groener. Stedelijke functies binnen de stadsgrens. Stad geen 'dader' landschapsaantasting. Heldere grens: planologisch en fysiek.
- Scheggen blijven belangrijke verbinders stad en landschap
Heldere structuur. Binnen 20 minuten per fiets in landschap. Ontwikkelen koppen.

Uitgangspunt 6 en 7

- Kernkwaliteiten landschappen uitgangspunt voor ruimtelijke ordening, beheer, herstel en ontwikkeling
Hoofdgroenstructuur. Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.
- Landschap publieke zaak en taak.
Overheidsregie nodig. Samenwerking. Financiering. Ruimte voor co creatie

Uitgangspunt 8

- Onderscheid tussen metropolitane landschapsparken (recreatieschappen, Amsterdamse bos, Diemberbos) en cultuur- en natuurlandschappen op basis van
 - mate van inrichting,
 - mate van openbaarheid,
 - wel/niet overheidseigendom
 - Functie.

Functies raken steeds meer verweven. Hoe stuurt dit de governance?

Wat gaan we zelf doen?

Programma landschap

- Bodemdaling en biodiversiteit Waterland
- Recreatie (o.a. punten uit coalitieakkoord en governance)
- Gebiedsgerichte uitwerkingen (Diemerscheg, IJmeer, koppen scheggen, Bretten, Noorder IJplas)
- Voedselstrategie
- MRA acties: o.a. financiering Landschap
- Met buurgemeenten: Omgevingsvisies

Vragen en reacties...